

Działalność CCB w odniesieniu do mikroplastiku

W roku 2015 organizacje należące do Koalicji Czysty Bałtyk (CCB) pracowały nad wspólnym projektem dotyczącym problemu mikroplastiku w Morzu Bałtyckim. Do głównych celów projektu należało:

- zwiększenie świadomości o istnieniu mikrotworzyw sztucznych, ich źródłach oraz skutkach jakie wywołują w środowisku,
- ułatwienie konsumentom możliwości dokonywania świadomego wyboru produktów, które nie zawierają mikroplastiku,
- zaproponowanie ulepszeń pozwalających na ograniczenie uwalniania mikroplastików z oczyszczalni ścieków,
- zwrócenie się do odpowiednich interesariuszy i firm wytwarzających produkty konsumenckie celem wyegzekwowania podjęcia przez nich działań skierowanych na rozwiązanie problemu.

Ponadto, w ramach projektu stworzono podstawową listę produktów kosmetycznych i środków higieny osobistej zawierających mikroplastik i zidentyfikowanych w państwach członkowskich UE rejonu Morza Bałtyckiego. Wykazy produktów dla poszczególnych krajów zamieszczono na stronie internetowej CCB w formie ogólnodostępnej (lista dla Polski znajduje się pod linkiem: www.ccb.se/evidence2015/Product_List_Poland.pdf). Z upływem czasu wykazy te mają być regularnie aktualizowane przez krajowe organizacje pozarządowe. W ramach projektu opracowano również listę związków używanych do produkcji kosmetyków i zawierających mikroplastik, wraz z ich nomenklaturą wg INCI (Międzynarodowe Nazewnictwo Składników Kosmetycznych). Zestawiono też najważniejsze informacje dotyczące problemu mikroplastiku i przedstawiono je na stronie internetowej www.ccb.se/plasticfreebaltic oraz w broszurze przetłumaczonej na różne języki. Wyniki przeprowadzonych prac dostarczono do organów krajowych, takich jak ministerstwa i agencje środowiska, oraz międzynarodowych, m.in. HELCOM. W ramach HELCOM, rezultaty kampanii projektowej przedstawiono na konferencji dotyczącej śmieci morskich, a także uczestniczono w opracowywaniu regionalnego planu działania w sprawie odpadów morskich. Na poziomie krajowym działalność projektową prowadziły nadbałtyckie kraje członkowskie CCB, prowadząc kampanie informacyjne oraz biorąc udział w tworzeniu list produktów z mikroplastikiem.

Tekst opracowała Irmina Plichta

Finansowanie:

Partnerstwo:

Współpraca:

Patronat:

Gospodarka o obiegu zamkniętym, prewencja powstawania odpadów i prawo europejskie w tym zakresie – Piotr Barczak

W grudniu 2015 roku Komisja Europejska (KE) przedstawiła propozycje zmian oraz plany inicjatyw mających na celu wprowadzenie w Europie gospodarki o obiegu zamkniętym. Nowy system gospodarczy miałby poprawić konkurencyjność na świecie oraz przyczynić się do trwałego wzrostu gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy. W celu osiągnięcia takiego stanu rzeczy zaproponowano zmiany do Ramowej Dyrektywy Odpadowej, Dyrektywy Składowiskowej oraz Dyrektywy Opakowaniowej. Pakiet zmian oparty został na modelu hierarchii postępowania z odpadami, w którym zapobieganie ich powstawaniu oraz ponowne wykorzystanie są wartościami nadrzędnymi, a utylizacja ogranicza się do minimum. Koncept gospodarki o obiegu zamkniętym przedstawia poniższy schemat.

Europejczycy produkują średnio 480 kg stałych odpadów komunalnych na osobę w ciągu roku, co nie stanowi nawet 10 % wszystkich wytwarzanych odpadów, których zdecydowana większość pochodzi z działalności gospodarczej. W rzeczywistości **roczna produkcja śmieci to około 6 ton na osobę**. W koncepcie gospodarki o obiegu zamkniętym priorytetowym działaniem dla radzenia sobie z tak ogromną ilością odpadów jest przede wszystkim zapobieganie ich powstawaniu. Jako narzędzia wspierające zapobieganie nadprodukcji, a jednocześnie kolejny szczebel w koncepcyjnym modelu, wskazuje się wydłużenie życia produktów oraz możliwość ponownego ich wykorzystania - dwa aspekty, które w obecnej gospodarce są mocno pomijane. Używalny cykl życia produktów staje się aktualnie coraz krótszy, a duża część zasobów zawartych w wyrzucanych dobrach jest marnowana, mimo że wciąż nadaje się do użytku. Prowadzi to do powstawania milionów ton śmieci, które obciążają środowisko, a także do wyczerpywania zasobów naturalnych. Wydłużenie życia produktów oraz stworzenie możliwości ich naprawy ograniczyłoby te problemy, a ponadto pozwoliło na ograniczenie domowych wydatków związanych z częstą wymianą dóbr niskiej jakości. Zwiększyłby się również potencjał nowych miejsc pracy w sektorze naprawczym.

Kolejnym krokiem sugerowanym w hierarchii postępowania z odpadami jest ich recykling. Kiedy dany produkt nie może być dłużej używany, powinien zostać poddany recyklingowi lub kompostowaniu. Korzyści płynące z ponownego przetwarzania produktów są znaczne i obejmują aspekty zarówno środowiskowe, jak i społeczne. Wśród nich można wymienić zmniejszenie wpływu odpadów na środowisko oraz zdrowie ludzi, a także zwiększenie możliwości zatrudnienia. Największe korzyści osiąga się natomiast wtedy, gdy powstałe z odzysku produkty są najwyższej jakości.

W Ramowej Dyrektywie Odpadowej z 2008 roku określono, że we wszystkich państwach UE, do roku 2020 stopa recyklingu musi wzrosnąć do 50 %. Sytuację komplikuje jednak fakt, że w chwili obecnej rządy mają możliwość wyboru pomiędzy różnymi metodami obliczeniowymi, co sprawia, że deklarowane poziomy recyklingu w danym państwie są sobie nierówne oraz zawyżane. Z tego względu, koniecznością jest stworzenie jednolitej metodologii oraz standardów.

Istotnym punktem założeń gospodarki o obiegu zamkniętym jest eliminowanie spalania i składowania odpadów, czyli procedur, na których obecnie opiera się metodyka postępowania z odpadami, pomimo iż niosą za sobą wiele niekorzystnych skutków. Obie te metody są szkodliwe dla środowiska, prowadzą do utraty materiałów, zwiększają zależność importową oraz hamują tworzenie nowych miejsc pracy i alternatywnych modeli biznesowych. W ostatnich latach, w gospodarce odpadowej w dużej mierze faworyzuje się proces spalania. Niesie to za sobą negatywne konsekwencje, gdyż prowadzi do wspierania ekonomii linearnej, w której elementem podtrzymującym system jest ciągle zwiększanie ilości produkowanych odpadów. Co więcej, wytwarza się toksyczne gazy i popioły, które trzeba unieszkodliwić oraz generuje wysokie koszty związane z tworzeniem drogich instalacji spalających. Chcąc iść w kierunku bardziej ekologicznej Europy, zarówno spalanie, jak i składowanie odpadów powinny zostać ograniczone do minimum.

Przedsięwzięciem ściśle związanym z gospodarką o obiegu zamkniętym jest ruch o nazwie „Zero Waste” (Zero Odpadów). Inicjatywa ma na celu zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów poprzez wprowadzenie konkretnych rozwiązań, takich jak wydłużenie życia produktów i przygotowanie do ich ponownego użycia, wyeliminowanie zbędnych opakowań, projektowanie ułatwiające recykling, rozszerzona odpowiedzialność producenta, system kaucji, selektywna zbiórka u źródła oraz system opłat „płać za tyle, ile wyrzucasz”. Idea Zero Waste stopniowo rozpowszechnia się w Europie, a jej propagatorzy dążą do zachęcania i jak największego włączenia społeczeństwa w inicjatywę. Na stronie projektu www.zerowasteurope.eu można zapoznać się ze studiami przypadku oraz dowiedzieć w jaki sposób możliwe jest wdrożenie idei we własnym regionie. Dialog społeczny i wprowadzanie zmian na lepsze przez lokalne inicjatywy są istotnymi założeniami ruchu.

Skrót opracowała Irmina Plichta

Finansowanie:

Współpraca:

Partnerstwo:

Patronat:

